EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. detsember 2006 *

Liidetud kohtuasjades C-485/03–C-490/03,

mille esemeks on EÜ artikli 88 lõike 2 alusel 19. novembril 2003 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: algul J. L. Buendía Sierra, hiljem F. Castillo de la Torre, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: N. Díaz Abad, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. Klučka, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk ja L. Bay Larsen (ettekandja),

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: asekohtusekretär H. von Holstein,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. mai 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub kuues hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole ettenähtud tähtajaks võtnud kõiki vajalikke meetmeid kõikide järgmiste otsuste artiklite 2 ja 3 sätete täitmiseks:

— komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/820/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Álavas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (EÜT 2002, L 296, lk 1) (kohtuasi C-485/03);

— komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/892/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Álavas uutele asutatud ettevõtjatele (EÜT 2002, L 314, lk 1) (kohtuasi C-488/03);

— komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2003/27/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Vizcayas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (EÜT 2003, L 17, lk 1) (kohtuasi C-487/03);

— komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/806/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Vizcayas uutele asutatud ettevõtjatele (EÜT 2002, L 279, lk 35) (kohtuasi C-490/03);

— komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/894/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Guipúzcoas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (EÜT 2002, L 314, lk 26) (kohtuasi C-486/03) ning

— komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/540/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Guipúzcoas uutele asutatud ettevõtjatele (EÜT 2002, L 174, lk 31) (kohtuasi C-489/03),

või vähemalt ei ole ta kõikide nende otsuste artikli 4 sätete kohaselt neist meetmetest komisjoni teavitanud, siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud otsustest (edaspidi „vaidlusalused otsused") ja EÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi.

Vaidlusalused otsused

2 Komisjon võttis 11. juulil 2001 vastu vaidlusalused otsused, mille artiklid 1 on vastavalt sõnastatud järgmiselt:

— otsus 2002/820:

„Riigiabi investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis, mida Hispaania andis Álavas ebaseaduslikult, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 20. detsembri 1994. aasta piirkondliku seadusega nr 22/1994, 20. detsembri 1995. aasta piirkondliku seaduse nr 33/1995 viienda lisasättega ja 18. detsembri 1996. aasta piirkondliku seaduse nr 31/1996 seitsmenda lisasättega, muudetud 5. juuli 1996. aasta piirkondliku seaduse nr 24/1996 äriühingu tulumaksu kohta erandsätte punktiga 2.11, 19. detsembri 1997. aasta piirkondliku seaduse nr 33/1997 üheteistkümnenda lisasättega, 17. detsembri 1998. aasta piirkondliku seaduse nr 36/1998 seitsmenda lisasättega, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/892:

„Riigiabi maksubaasi vähendamise vormis, mida Hispaania andis Álavas ebaseaduslikult, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 5. juuli piirkondliku seaduse 24/1996 artikliga 26, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2003/27:

„Riigiabi investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis, mida Hispaania andis Vizcayas ebaseaduslikult, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 26. detsembri 1996. aasta piirkondliku seaduse nr 7/1996 neljanda lisasättega, mille kehtivust pikendati piiramata ajaks 2. aprilli 1998. aasta piirkondliku seaduse nr 4/1998 teise sättega, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/806:

„Riigiabi maksubaasi vähendamise vormis, mida Hispaania andis Vizcayas ebaseaduslikult, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 26. juuni piirkondliku seaduse 3/1996 artikliga 26, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/894:

„Riigiabi investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis, mida Hispaania andis Guipúzcoas ebaseaduslikult, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 22. detsembri 1997. aasta piirkondliku seaduse nr 7/1997 kümnenda lisasättega, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/540:

„Riigiabi maksubaasi vähendamise vormis, mida Hispaania andis Guipúzcoas ebaseaduslikult, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 4. juuli piirkondliku seaduse nr 7/1996 artikliga 26, on ühisturuga kokkusobimatu". [Siin ja edaspidi on kõiki otsuseid tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]

3 Kõikide vaidlusaluste otsuste artikkel 2 kohustab Hispaania Kuningriiki asjaomase abikava lõpetama, kui see avaldab veel toimet.

4 Kõikide nende otsuste artiklid 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 3

1. Hispaania võtab kõik vajalikud meetmed, et saada abisaajatelt artiklis 1 nimetatud ebaseaduslikult antud abi tagasi.

Veel andmata abi korral peab Hispaania kõik abi andmised peatama.

2. Sissenõudmine toimub viivitamata, vastavalt siseriikliku õigusega kehtestatud menetlusele, eeldusel et see võimaldab käesolevat otsust koheselt ja tõhusalt täita. Abi tuleb sisse nõuda koos intressidega alates kuupäevast, mil abi anti abisaajate käsutusse, kuni selle tagastamiseni. Intresse arvutatakse võrdlusintressimäära alusel, mida kasutatakse piirkondliku abiga samaväärse toetuse arvutamiseks.

Artikkel 4

Hispaania teavitab komisjoni otsuse täitmiseks võetud meetmetest kahe kuu jooksul alates käesolevast otsusest teatamisest."

Vaidlusaluste otsuste peale esitatud hagid

5 Diputación Foral d'Álava ja Gobierno del País Vasco esitasid koos Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kantseleisse 25. septembril 2001 saabunud hagiavaldustega komisjoni vastu kaks hagi vastavalt otsuste 2002/820 (kohtuasi T-227/01) ja 2002/892 (kohtuasi T-230/01) tühistamiseks. Ka Confederación Empresarial Vasca (Confebask, edaspidi „Confebask") esitas Esimese Astme Kohtu kantseleisse 22. oktoobril 2001 saabunud hagiavaldustega komisjoni vastu kaks hagi nende otsuste tühistamiseks (vastavalt kohtuasjad T-265/01 ja T-267/01).

6 Diputación Foral de Vizcaya ja Gobierno del País Vasco esitasid koos Esimese Astme Kohtu kantseleisse 25. septembril 2001 saabunud hagiavaldustega komisjoni vastu

kaks hagi vastavalt otsuste 2003/27 (kohtuasi T-228/01) ja 2002/806 (kohtuasi T-231/01) tühistamiseks. Ka Confebask esitas Esimese Astme Kohtu kantseleisse 22. oktoobril 2001 saabunud hagiavaldustega komisjoni vastu kaks hagi nende otsuste tühistamiseks (vastavalt kohtuasjad T-266/01 ja T-268/01).

7 Diputación Foral de Guipúzcoa ja Gobierno del País Vasco esitasid koos Esimese Astme Kohtu kantseleisse 25. septembril 2001 saabunud hagiavaldustega komisjoni vastu kaks hagi vastavalt otsuste 2002/894 (kohtuasi T-229/01) ja 2002/540 (kohtuasi T-232/01) tühistamiseks. Ka Confebask esitas Esimese Astme Kohtu kantseleisse 22. oktoobril 2001 saabunud hagiavaldustega komisjoni vastu kaks hagi nende otsuste tühistamiseks (vastavalt kohtuasjad T-270/01 ja T-269/01).

8 Eelnimetatud menetlused on Esimese Astme Kohtus endiselt pooleli.

Euroopa Kohtule esitatud vaidluste taust

9 Kõikidest vaidlusalustest otsustest teatati Hispaania Kuningriigile 12. juuli 2001. aasta kirjaga.

10 Komisjon leidis, et nende otsuste artiklis 4 sätestatud kahekuuline tähtaeg möödus 13. septembril 2001 ilma, et komisjoni oleks rakendusmeetmete võtmisest teavitatud.

11 Komisjon saatis 12. oktoobril 2001 Hispaania Kuningriigi alalisele esindusele Euroopa Liidu juures kirjad, mis sisaldasid järgmist:

„Komisjon teavitas Teie valitsust 12. juuli 2001. aasta kirjaga oma otsusest eelnimetatud abikava kohta.

Nimetatud otsuse artikkel 4 sätestab, et Teie valitsus peab teavitama komisjoni otsuse täitmiseks võetud meetmetest kahe kuu jooksul alates sellest otsusest teatamisest.

Kuna komisjon ei ole tänase päevani saanud ühtegi selleteemalist vastust, siis palun Teil seda kohustust oma ametiasutustele meelde tuletada ja teavitada komisjoni 20 päeva jooksul alates käesoleva kirja kuupäevast otsuse täitmiseks võetud meetmetest."

12 Hispaania Kuningriik vastas 3. ja 23. oktoobril 2001, edastades piirkondlike ametiasutuste kirjad (edaspidi koos „piirkondlike ametiasutuste kirjad"), milles esitati komisjonile kaks küsimust *de minimis* reegli kohaldamise võimaluse kohta ning investeeringusummalt 45% maksukrediidi meetme osas ühenduse piirkondliku riigiabi andmise juhendi kohta (EÜT 1998, C 74, lk 9; edaspidi „juhend").

13 Komisjon tegi seejärel Hispaania ametiasutustele ettepaneku korraldada kohtumine, et esitada selgitusi. Need ametiasutused andsid 21. jaanuari 2002. aasta kirjas oma nõusoleku.

14 Kohtumine leidis aset 18. aprilli 2002.

15 3. juuni 2002. aasta kirjades komisjon:

— selgitas Hispaania Kuningriigile eelkõige komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määruse (EÜ) nr 69/2001, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (EÜT L 10, lk 30), kohaldamise võimalust abi tagastamisel;

— tunnistas, et temani ei ole ikka veel jõudnud aruanne abi tagastamise kohta;

— nõudis, et Hispaania Kuningriik teataks temale 20 päeva jooksul vaidlusaluste otsuste täitmiseks võetud meetmetest.

16 Komisjon saatis 27. augustil 2002 Hispaania Kuningriigi alalisele esindusele Euroopa Liidu juures kirja, milles teatas pärast kõikide vaidlusaluste otsuste artiklis 4 ettenähtud kohustuse meeldetuletamist, et:

„Hoolimata 3. juunil 2002 saadetud meeldetuletusest, pean siiski tunnistama, et Teie valitsus ei ole edastanud abi tagastamisega seotud vajalikku teavet.

Seetõttu palun Teil nõuda oma ametiasutustelt, et nad teataksid võetud meetmetest komisjonile 15 tööpäeva jooksul alates käesoleva kirja kuupäevast.

Saamata vastust ettenähtud tähtaja jooksul, olen kohustatud tegema komisjonile ettepaneku pöörduda [EÜ] artikli 88 lõike 2 alusel otse Euroopa Kohtusse."

17 Hispaania Kuningriik palus 26. septembril 2002, et seda tähtaega pikendataks 8. oktoobrini 2002.

18 Komisjon rahuldas selle taotluse 3. oktoobri 2002. aasta kirjaga, rõhutades, et ta ei anna pärast 8. oktoobrit 2002 enam täiendavaid tähtaegu.

19 Hispaania Kuningriik väidab 25. oktoobri 2002. aasta kirjas, millega edastati asjaomaste piirkondlike ametiasutuste aruanded (edaspidi „25. oktoobri 2002. aasta kiri"), et vaidlusaluste otsuste täitmist on alustatud vastavalt tühiste aktide korral kohaldatavatele siseriiklikele normidele, et siseriiklik õiguskord ei näe konkreetselt ette mehhanismi ebaseadusliku ja kokkusobimatu abi tagastamiseks lõplike haldusaktide korral. Ta viitas oma kindlale kavatsusele teavitada komisjoni vaidlusaluste otsuste täitmisest.

20 Komisjon teatas 24. veebruaril 2003 Hispaania Kuningriigile, et 25. oktoobri 2002. aasta kiri ei ole aruanne nõutud tagastamise kohta, selles ei ole märgitud, et ebaseaduslik ja kokkusobimatu abi oleks tegelikult tagastatud, ega esitata ühtegi täpset asjaolu abisaajate isiku, täitmise menetluse alustamise ega abi tegelikuks

tagastamiseks võetud või tulevikus võetavate meetmete kohta. Ta lisas, et konkreetse teabe puudumisel tagastamise menetluse kohta pidas ta ennast kohustatuks ette nägema EÜ artikli 88 lõike 2 alusel hagi esitamist Euroopa Kohtule.

21 Kuna komisjon leidis, et Hispaania Kuningriik ei ole talle ikka veel esitanud teavet vaidlusaluste otsuste täitmise kohta, otsustas ta lõpuks esitada käesoleva liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi.

Menetlus Euroopa Kohtus

22 Euroopa Kohtu president jättis 22. märtsi 2004. aasta määrustega rahuldamata Comunidad Autónoma de La Rioja menetlusse astumise taotlused hageja seisukohtade toetuseks kohtuasjades C-485/03–C-490/03, kuna need on vastuvõetamatud Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 teist lõiku arvestades.

23 Euroopa Kohtu presidendi 22. veebruari 2006. aasta määrusega liideti kodukorra artikli 43 alusel need kuus kohtuasja suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides.

24 Euroopa Kohus jättis 14. märtsil 2006 rahuldamata käesolevas asjas kodukorra artikli 82a alusel esitatud Hispaania Kuningriigi taotlused menetluse peatamiseks kuni kohtuotsuste kuulutamiseni Esimese Astme Kohtus pooleliolevates kohtuasjades.

Hagi

Poolte argumendid

Komisjoni argumendid

25 Komisjoni arvates möödus vaidlusalustes otsustes antud kahekuuline tähtaeg 13. septembril 2001 ilma, et Hispaania Kuningriik oleks võtnud meetmeid selle täitmiseks ja neist teatanud ning ilma, et ta oleks komisjonilt palunud nimetatud tähtaja pikendamist enne selle möödumist.

26 Ühtegi komisjoni kirja ei saa tõlgendada nii, et nendega oleks muudetud vaidlusaluste otsuste täitmise tähtaega. 3. oktoobri 2002. aasta kiri, millega anti tähtaja pikendust kuni 8. oktoobrini 2002, puudutas ainult Hispaania Kuningriigi sellekohast taotlust vastuseks ühele komisjoni meeldetuletusele, mis sisaldas teabe nõudmist abi tagastamiseks võetud meetmete kohta. Igal juhul ei olnud kostjaks olev liikmesriik ka 8. oktoobriks 2002 ikka veel võtnud vajalikke meetmeid ega neist teatanud.

27 Hoolimata komisjoni korduvatest nõuetest, piirdus Hispaania Kuningriik puuduliku, üldise ja täiesti mitmeti mõistetava teabe hilinenud saatmisega.

28 Komisjon väidab, et Hispaania Kuningriik ei ole täitnud vastavalt kõikide vaidlusaluste otsuste artiklis 2 ja artikli 3 lõike 1 teises lõigus ette nähtud kohustusi lõpetada abikavad juhul, kui need veel toimivad, ja peatada veel andmata abi.

29 Tundub, et komisjonile kõikide piirkondlike ametiasutuste kirjade punktis 3 teatavaks tehtud meetmetega taheti vältida, et teised ettevõtjad, kes ei ole süsteemist varem abi saanud, võiks tulevikus asjaomaseid maksusoodustusi kasutada.

30 Hispaania ametiasutused ei ole siiski märkinud, kas ja kuidas nad on peatanud samad eelised nende ettevõtjate jaoks, kes olid nende abisaajad enne vaidlusaluste otsuste vastuvõtmist. Nimetatud ettevõtjate suhtes oleks arvatavasti pidanud soodustuste andmise aktid üle vaatama.

31 Ühegi piirkondliku asutuse kirja punkt 3 ega ükski teine punkt ei sisaldanud tarvilikku teavet. Komisjon ei teadnud ikka veel, millistest aktidest võidi teatada ettevõtjatele, kellel ei olnud võimalik maksumeetmetest enam soodustusi saada. Ta ei teadnud ka, kas võimalikel sammudel selles suunas võisid olla konkreetsed tulemused, kas ettevõtjad olid esitanud kaebusi ning kas neil kaebustel on olnud peatav toime. Lõpetuseks ei ole komisjonini jõudnud mingit teavet asjaomaste ettevõtjate isiku ning veel andmata abi suurusjärkude kohta.

32 Mis puutub enne vaidlusaluseid otsuseid abi saanud ettevõtjate maksusoodustuste peatamisse, siis Hispaania Kuningriik on niisiis rikkunud ühelt poolt kõikide vaidlusaluste otsuste artiklis 2 kehtestatud kohustust võtta vajalikud meetmed, vältimaks abikavade toimet edaspidi, ja teiselt poolt kõikide vaidlusaluste otsuste artikli 3 lõike 1 teises lõigus sätestatud kohustust peatada kõik veel andmata abi andmised.

33 Komisjon väidab, et Hispaania Kuningriik ei ole samuti täitnud kõikide vaidlusaluste otsuste artikli 3 lõike 1 esimeses lõigus ja lõikes 2 ette nähtud kohustust tagastada juba käsutusse antud abi „koheselt" ja „viivitamata".

34 Ainus alus, millele liikmesriik võib enda kaitseks tugineda, on otsuse korrektse täitmise täielik võimatus. See tingimus ei ole täidetud, kui kostjaks olev valitsus ainult teavitab komisjoni otsuse täitmisel esinevatest õiguslikest, poliitilistest või praktilistest raskustest.

35 Hispaania Kuningriik ei ole kunagi väitnud, et vaidlusaluseid otsuseid on täielikult võimatu täita. Ta piirdus vaid viitega erinevatest sisemistest haldusraskustest tulenevale keerukusele, eelkõige asjaolule, et siseriiklikus õiguskorras puudub lõplike haldusaktide täitmise kord.

Hispaania valitsuse argumendid

36 Käesolevas kohtuasjas arvesse võetav tähtaeg liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemise hindamiseks ei möödunud mitte 13. septembril 2001, nagu väidab komisjon, vaid 8. oktoobril 2002.

37 Kui komisjon kehtestab uue teatamise tähtaja, mis erineb abi ebaseaduslikuks tunnistavas otsuses sisalduvast, on asjakohane uus tähtaeg.

38 Hispaania valitsus märgib, et on toimunud kirjavahetus ja isegi üks kohtumine 18. aprillil 2002 eesmärgiga eelkõige selgitada kaht piirkondlike ametiasutuste kirjades esitatud küsimust selle kohta, kas vaidlusaluste otsuste täitmisel oleks võimalik kohaldada *de minimis* reeglit ning investeeringusummalt 45% maksukrediidi meetme osas juhendit.

39 Kuna 2002. aasta aprillikuu jooksul selgitati veel nende otsuste täitmisega seotud küsimusi, ei olnud neis kehtestatud tähtajad enam asjakohased.

40 Komisjon nõustus ise sellise olukorraga, kehtestades 3. oktoobri 2002. aasta kirjaga uue, 8. oktoobril 2002 möödunud tähtaja.

41 Igal juhul ei esinenud hagide esitamise ajal mingeid liikmesriigi kohustuste rikkumisi. Sellel kuupäeval oli tegelikult juba tehtud vajalikke toiminguid vaidlusaluste otsuste täitmiseks, millest komisjoni teavitati piirkondlike ametiasutuste kirjade ja hiljem 25. oktoobri 2002. aasta kirjaga.

42 Kõikide vaidlusaluste otsuste artiklis 2 ja artikli 3 lõike 1 teises lõigus nimetatud kohustuste kohta leiab Hispaania valitsus, et need on täidetud.

43 Ta väidab esmalt, et komisjon tunnistab, et talle teatati 2001. aasta oktoobris asjaomaste abikavade lõpetamisest tulevikus.

44 Mis puutub väitesse seoses abi peatamisega, mis on antud enne vaidlusaluseid otsuseid ja millel peab olema hilisem toime, rõhutab Hispaania Kuningriik, et ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud maksumeetmed ei kujuta endast ametiasutuste tehtavaid makseid — sellises olukorras oleks võinud kõik maksmised üksnes ja lihtsalt peatada.

45 Ta märgib, et tegemist on meetmetega, mis võimaldavad majandustegevuses osalejatel oma maksukohustuste täitmisel neist abi maha arvata.

46 Nimetatud meetmete osas oleks vaidlusaluste otsuste täitmiseks kohane ja vajalik toiming olnud teavitada asjaomaseid ettevõtjaid kohe sellest, et nad ei saa enam edaspidi neis otsustes viidatud maksumeetmetest kasu saada.

47 Sellisest teavitamistoimingust teatati kõikide piirkondlike ametiasutuste kirjade punktis 2 komisjonile.

48 Mis puutub juba käsutusse antud abi tagastamise kohustusse, siis esines täiesti erandlik olukord, mis oli seotud asjaoluga, et siseriiklik õiguskord ei näe ette menetlust sellise ühenduse otsuse täitmiseks, mis kohustab riigiabi tagasi nõudma. Hispaania Kuningriik lahendas selle olukorra siseriiklike menetluste kehtestamisega tühiste aktide läbivaatamiseks, millest teavitati komisjoni 25. oktoobri 2002. aasta kirjaga.

49 Igal juhul ei täitnud komisjon kohustust, mille ta oli võtnud 18. aprilli 2002. aasta kohtumisel.

50 Seoses sellega rõhutab Hispaania Kuningriik, et nimetatud kohtumisel, mis puudutas peamiselt piirkondlike ametiasutuste kirjades esitatud teist küsimust juhendi kohta, täpsustas komisjon, et abi tagastamisel oli võimalik arvesse võtta seda, et investeerimisprojektid vastasid kõikidele selles juhendis kehtestatud põhitingimustele, nii et abisaajatelt oleks võinud kogu või osa tegelikult saadud abi tagastamist mitte nõuda.

51 Komisjon lubas seejärel saata pärast kohtumist kirjaliku vastuse teisele küsimusele, mida ta aga ei teinud.

52 Komisjon ei saa seega viidata liikmesriigi kohustuste rikkumistele.

Euroopa Kohtu hinnang

Liikmesriigi kohustuste rikkumiste hindamise seisukohast asjakohane kuupäev

53 Kuna EÜ artikli 88 lõike 2 teine lõik ei näe erinevalt EÜ artiklist 226 ette menetluse kohtueelset etappi ning kuna komisjon ei esita järelikult põhjendatud arvamust, mis annab liikmesriigile tähtaja komisjoni otsuse täitmiseks, peaks esimese eelnimetatud sätte kohaldamise seisukohast asjakohane tähtaeg olema see, mis on ette nähtud otsuses, mille täitmatajätmist on vaidlustatud, või vajadusel see, mille komisjon kehtestas hiljem (3. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-378/98: komisjon *vs.* Belgia, EKL 2001, lk I-5107, punkt 26, ja 1. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-99/02: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2004, lk I-3353, punkt 24).

54 Kõikide vaidlusaluste otsuste artikkel 4 andis Hispaania Kuningriigile nende otsuste täitmiseks kahekuulise tähtaja alates neist teatamisest.

55 Vaidlusalustest otsustest teatati 12. juuli 2001. aasta kirjadega.

56 Tuleb sedastada, et komisjoni 12. oktoobri 2001. aasta ja 27. augusti 2002. aasta kirjad, kuigi neis on antud tähtaeg vastamiseks, on ainult meeldetuletuskirjad, milles toonitatakse viivitust kõikide vaidlusaluste otsuste artiklis 4 ette nähtud tähtajast kinnipidamisel. Need ei sisalda ühtegi nende otsuste täitmiseks vajalike meetmete võtmiseks antud tähtaja pikendust.

57 Sarnaselt sellele sisaldab komisjoni 3. juuni 2002. aasta kiri põhimõtteliselt meeldetuletust, millega kaasneb 20-päevane tähtaeg vastamiseks, isegi kui see sisaldab lisaks sellele komisjoni arvamust, mida Hispaania Kuningriik palus määruse nr 69/2001 kohaldamise võimaluse kohta abi tagastamisel.

58 Mis puutub 3. oktoobri 2002. aasta kirja, siis see sisaldab ainult komisjoni nõustumist Hispaania Kuningriigi palvega lükata 27. augusti 2002. aasta meeldetuletuskirjale vastamiseks antud tähtaeg edasi 8. oktoobrini 2002.

59 Mis puutub 18. aprilli 2002. aasta koosolekusse, mis korraldati komisjoni ja liikmesriikide koostöö raames, siis muude, komisjoni sellekohase kavatsust tõendavate asjaolude puudumisel ei saa leida, et see viitaks iseenesest rakendusmeetmete vastuvõtmise tähtaja edasilükkamisele.

60 Nii ei tulene toimiku asjaoludest, et komisjon oleks pärast vaidlusaluseid otsuseid kehtestanud kõikide nende otsuste artiklis 4 antud kahekuulise tähtaja asemel uue tähtaja.

Liikmesriigi kohustuste rikkumine

61 Tuleb hinnata, kas kahekuulise tähtaja möödumisel, mis oli antud vaidlusaluste otsustega ja mis algas otsustest teatamisest 12. juuli 2001. aasta kirjadega, oli Hispaania Kuningriik täitnud nimetatud otsuste sätteid, millele komisjon viitab.

— Väited, mis on seotud kohustustega lõpetada abikavade toime tulevikus ja peatada veel andmata abi

62 Kõikide vaidlusaluste otsuste artikkel 2 paneb Hispaania Kuningriigile kohustuse lõpetada asjaomased abikavad juhul, kui need veel toimivad. Kõikide nende otsuste artikli 3 lõike 1 teine lõik näeb ette veel andmata abi peatamise.

63 Vaidlusaluste otsuste punktist 7 ja järgnevatest punktidest nähtub, et iga asjaomase kava raames:

— oli abi saamine seatud sõltuvusse haldusotsusest;

— 45% maksukrediit investeeringusummalt, mis oli maha arvatav tasumisele kuuluva maksu lõppsummast, võis anda alust mitme, vajaduse korral vaidlusalustele otsustele järgneva aasta vältel mahaarvamistele, mida enne ei oleks saanud nimetatud lõppsumma ebapiisava suuruse tõttu kohaldada;

— uutele, alles loodud ettevõtjatele antud abi koosnes positiivse maksubaasi vastavalt 99%, 75%, 50% ja 25% vähendamisest nelja järjestikuse eelarveaasta jooksul alates esimesest eelarveaastast, milles nelja aasta jooksul alates majandustegevuse alustamisest saavutati positiivne maksubaas.

64 Järelikult, sõltuvalt käsitletavast abikavast, võisid tegelikult vastu võetud haldusotsused abi andmiseks, konkreetsete siseriiklike meetmete võtmata jätmisel vaidlusaluste otsuste rakendamiseks, avaldada toimet pärast neid otsuseid või pidid seda tegema.

65 Maksusoodustuste mahaarvamise toimingud ja maksubaasi vähendamine, mida need võimaldavad vaidlusalustele otsustele järgneva perioodi jaoks, kujutavad endast kõikide vaidlusaluste otsuste artikli 3 lõike 1 teise lõigu tähenduses veel andmata abi.

66 Tuleb sedastada, et Hispaania Kuningriik ei ole tõendanud kohaste meetmete võtmist, et takistada varasemate abi andmise otsuste toime jätkumist.

67 Isegi kui oletada, nagu see liikmesriik väidab, et vaidlusaluste otsuste täitmiseks siseriikliku õiguse seisukohast kohane ja vajalik meede oleks olnud teatada asjaomastele ettevõtjatele ainult, et nad ei saanud edaspidi enam vaidlusalustes otsustes nimetatud maksumeetmetest kasu saada, tuleb veel kord sedastada, et selline abi saavatele ettevõtjatele teatamise toimingu tegelik asetleidmine ei ole ometi tõendatud.

68 Kõikide piirkondlike ametiasutuste kirjade punkt 2 viitab üldiselt ainult haldusasutuste pöördumisele asjaomaste maksumaksjate poole vaidlusaluste otsuste „täitmiseks vajaliku teabe saamiseks".

69 Seega tuleb järeldada, et Hispaania Kuningriik ei olnud vaidlusaluste otsustega antud tähtaja möödudes täitnud kohustust peatada abi, mis on antud enne neid otsuseid ja mis peaks veel pärast neid otsuseid toimet avaldama.

70 Neil tingimustel on komisjoni väited, mis tuginevad kõikide vaidlusaluste otsuste artikli 2 ja artikli 3 lõike 1 teise lõigu rikkumisele, põhjendatud.

— Juba ettevõtjate käsutusse antud abi tagasinõudmise kohustusega seotud väited

71 Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, toimub selle tagastamine, mida nõuab komisjon, tingimustel, mis on ette nähtud nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 14 lõikes 3, milles on sätestatud, et:

„[...] tagastamine [toimub] viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab komisjoni otsuse kohest ja

tõhusat täitmist. Sel eesmärgil ja juhuks, kui toimub siseriikliku kohtu menetlus, peavad kõnealused liikmesriigid võtma kõik vajalikud ja nende vastavas õigussüsteemis kättesaadavad meetmed, sealhulgas ajutised meetmed, ilma et see piiraks ühenduse õiguse kohaldamist."

72 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ainus alus, millele liikmesriik võib komisjoni poolt EÜ artikli 88 lõike 2 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastu kaitseks tugineda, tagasinõudmise kohustuse kehtestava otsuse korrektse täitmise täielik võimatus (vt eelkõige 26. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-404/00: komisjon *vs.* Hispaania, EKL 2003, lk I-6695, punkt 45; eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, punkt 16, ning 12. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-415/03: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2005, lk I-3875, punkt 35).

73 Hispaania Kuningriik viitas käesolevas kohtuasjas piirkondlike ametiasutuste kirjade kaudu esmalt vaidlusaluste otsuste täitmisega seotud „teatud küsimuste keerukus [ele]", mis on seotud eelkõige vajadusega läbi vaadata haldusakte, mis on siseriikliku õiguse kohaselt lõplikud — sellise olukorra lahendust ei olnud selles aga ette nähtud. Hiljem väitis ta 25. oktoobri 2002. aasta kirjas, et olukord, millega haldusasutused silmitsi seisid, oli „täiesti erandlik", kuna siseriiklik õiguskord ei näinud ette eraldi sätet, et nimetada või kehtestada konkreetset menetlust kokkusobimatu abi tagasinõudmiseks kohustava otsuse täitmiseks. Samas kirjas täpsustas Hispaania Kuningriik, et lõpuks otsustati, et selles suhtes on asjakohane erinevad abi andmise aktid omal algatusel läbi vaadata.

74 Seoses sellega tuleb siiski meelde tuletada, et täitmise täieliku võimatuse tingimus ei ole täidetud, kui kostjaks olev valitsus ainult teavitab komisjoni otsuse elluviimisel esinevatest õiguslikest, poliitilistest või praktilistest raskustest, üritamata tegelikult

asjaomastelt ettevõtjatelt abi tagasi saada ja esitamata komisjonile alternatiivseid võimalusi otsuse elluviimiseks, mis võimaldaksid neist raskustest üle saada (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Hispaania, punkt 47; komisjon *vs.* Itaalia, punkt 18, ja komisjon *vs.* Kreeka, punkt 43).

75 Hispaania Kuningriik ei saa tõhusalt väita, et hagide esitamise ajal ei esinenud igal juhul ühtegi liikmesriigi kohustuste rikkumist, kuna vaidlusaluste otsuste täitmiseks oli juba tehtud vajalikke toiminguid ning neist teatati komisjonile piirkondlike ametiasutuste kirjadega ja hiljem 25. oktoobri 2002. aasta kirjaga.

76 Liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemist tuleb tegelikult hinnata Hispaania Kuningriigile vaidlusaluste otsuste täitmiseks antud tähtaja möödumise kuupäeval.

77 Kirjad, millele tugineb kostjaks olev liikmesriik, ei tõenda kuidagi, et nimetatud tähtajaks oleks tegelikult kehtestatud meetmeid, mis oleks võimaldanud vaidlusaluste otsuste kohest ja tõhusat täitmist määruse nr 659/1999 artikli 14 lõike 3 tähenduses, kuna:

— piirkondlike ametiasutuste kirjad viitavad ainult „pöördumisele [...] otsustest puudutatud isikute poole [vaidlusaluste otsuste] täitmiseks vajaliku teabe saamiseks";

— aruanded, mis edastati 25. oktoobri 2002. aasta kirjaga, s.o rohkem kui 15 kuud pärast vaidlusaluseid otsuseid, piirduvad ainult väljendusega, et „[k]omisjoni

otsuseid [...] on asutud täitma ning praegu jätkatakse nende täitmist vastavalt siseriikliku õiguskorra sätetele tühiste aktide läbivaatamise kohta", ilma et sellega oleks kaasnenud mingeid tõendeid eelkõige menetluste tegeliku alustamise ning nende seisu kohta, nende abisaajate isiku kohta, kelle kohta on ometi tehtud eeldatavalt nimelised üksikotsused abi andmiseks, ja antud abi summade kohta.

78 Hispaania Kuningriik ei saa lõpetuseks vaidlustada komisjoni võimalust viidata liikmesriigi kohustuste rikkumisele seetõttu, et komisjon ei ole täitnud ühte 18. aprilli 2002. aasta kohtumisel võtud kohustust saata Hispaania Kuningriigile kirjalik vastus tema sellel kohtumisel esitatud küsimustele, täpsemalt juhendi kohaldamise võimaluse kohta.

79 See vaidlustamine põhineb tegelikult väitel asjaolu kohta, mis ei ole ajaliselt asjakohane ehk kohustusel, mis on võetud rohkem kui seitse kuud pärast Hispaania Kuningriigile vaidlusaluste otsuste täitmiseks antud tähtaja möödumist ehk kuupäeval, mil tuleb hinnata liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemist.

80 Neil tingimustel on komisjoni väited, mis tuginevad kõikide vaidlusaluste otsuste artikli 3 lõike 1 esimese lõigu ja lõike 2 rikkumisele, põhjendatud.

81 Eeltoodust tuleneb, et hagid on põhjendatud osas, milles komisjon heidab Hispaania Kuningriigile ette, et ta ei ole ühelt poolt võtnud vajalikke meetmeid abi peatamiseks, mis on antud enne vaidlusaluseid otsuseid ja millel peab olema neist hilisem toime, ning teiselt poolt vajalikke meetmeid juba käsutusse antud abi tagasinõudmiseks.

82 Euroopa Kohus ei pea kontrollima nõuete seda osa, milles palutakse tunnistada Hispaania Kuningriik süüdi selles, et ta ei ole eelmises punktis viidatud meetmetest komisjoni teavitanud, kuna see liikmesriik ei ole otsuseid ettenähtud tähtajaks täitnud (vt 4. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas C-348/93: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 1995, lk I-673, punkt 31).

83 Seega tuleb tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole ettenähtud tähtajaks võtnud kõiki vajalikke meetmeid kõikide vaidlusaluste otsuste artiklite 2 ja 3 sätete täitmiseks, siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud otsustest tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

84 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Hispaania Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni sellekohastele nõuetele välja mõista Hispaania Kuningriigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Kuna Hispaania Kuningriik ei ole ettenähtud tähtajaks võtnud kõiki vajalikke meetmeid kõikide järgmiste otsuste artiklite 2 ja 3 sätete täitmiseks:**

— **komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/820/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Álavas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (kohtuasi C-485/03);**

— **komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/892/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Álavas uutele asutatud ettevõtjatele (kohtuasi C-488/03);**

— **komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2003/27/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Vizcayas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (kohtuasi C-487/03);**

— **komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/806/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Vizcayas uutele asutatud ettevõtjatele (kohtuasi C-490/03);**

— **komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/894/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Guipúzcoas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (kohtuasi C-486/03) ning**

— **komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsus 2002/540/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Guipúzcoas uutele asutatud ettevõtjatele (kohtuasi C-489/03),**

siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud otsustest tulenevaid kohustusi.

2. Mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.

Allkirjad